

Innst. 501 S

(2012–2013)

Innstilling til Stortinget fra energi- og miljøkomiteen

Dokument 8:119 S (2012–2013)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Oskar J. Grimstad, Henning Skumsvoll, Per-Willy Amundsen, Siri A. Meling og Svein Flåtten om å etablere en markedsplass for gass i Norge

Til Stortinget

Sammendrag

Følgende forslag fremmes i dokumentet:

«Stortinget ber regjeringen legge frem forslag som legger til rette for etablering av en gassbørs, en markedsplass for omsetning av gass som gir bidrag til at norsk gassråvareindustri og gassbasert foredlingsindustri får tilgang til gass på et internasjonalt konkurransedyktig nivå.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Bendiks H. Arnesen, Irene Johansen, Torstein Rudihagen, Tor-Arne Strøm og Eirin Sund, fra Fremskrittspartiet, Per-Willy Amundsen, Oskar J. Grimstad og Henning Skumsvoll, fra Høyre, Nikolai Astrup, Bjørn Lødemel og Siri A. Meling, fra Sosialistisk Venstreparti, Lars Egeland, fra Senterpartiet, lederen Erling Sande, og fra Kristelig Folkeparti, Kjell Ingolf Ropstad, viser til Representantforslag 119 S (2012–2013) fra representantene Oskar Grimstad, Henning Skumsvoll, Per-Willy Amundsen, Siri A. Meling og Svein Flåtten om å etablere en markedsplass

for gass i Norge. Representantene foreslår at regjeringen legger fram et forslag for Stortinget som legger til rette for etablering av en gassbørs, en markedsplass for omsetning av gass, som gir bidrag til at norsk gassråvareindustri og gassbasert foredlingsindustri får tilgang til gass på et internasjonalt konkurransedyktig nivå.

Norge har et godt utgangspunkt for utvikling av gassbasert industrivirksomhet, med våre store olje- og gassressurser på norsk sokkel. Komiteen mener økt industriell verdiskaping med utgangspunkt i naturgass, forutsatt at slik bruk foregår innenfor våre nasjonale og internasjonale klimapolitiske forpliktelser, kan gi et verdifullt tilskudd til norsk næringsliv. Mesteparten av gassen som eksporteres, er innom land for prosessering før den eksporteres. Komiteen noterer seg derfor at vi har store mengder tilgjengelig gass for petrokjemisk virksomhet i Norge. I dag er det også veletablert petrokjemisk industri i Norge, blant annet på Tjelbergodden.

I regjeringens petroleumsmelding, jf. Meld. St. 28 (2011–2012) En næring for framtiden, er det gitt en gjennomgang av vilkår og potensial for gassbasert industri i Norge. Komiteen har merket seg at regjeringen i meldingen skriver at den vil legge til rette for økt industriell bruk av gass i Norge.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til forslag nr. 21 fra Fremskrittspartiet og Høyre i Innst. 143 S (2011–2012), jf. Meld. St. 28 (2011–2012) Om petroleumsvirksomheten, om å be regjeringen vurdere å utarbeide en egen stortingsmelding om Norges rolle som gassnasjon, både i nasjonal og internasjonal sammenheng.

Disse medlemmer mener at regjeringen har hatt en for passiv tilnærming til disse spørsmålene. Energimarkedene er i stor endring generelt og innen-

for gassområdet spesielt. Dette betyr at Norge som en betydelig gassnasjon må ha en aktiv tilnærming til å utnytte mulighetsbildet som disse endringene representerer.

Komiteen viser til statsrådets brev til komiteen av 16. mai 2013, som er vedlagt, hvor det framgår at Norge har et relativt lite utbygd nedstrøms transportsystem, og at EUs tredje gassmarkedsdirektiv foreløpig ikke er implementert i Norge. Den absolutte majoriteten av gass produsert på norsk sokkel eksporteres til Europa. Uavhengig av omsetningsform på land i Norge vil derfor salg til Europa utgjøre alternativprisen for selgere av gass i Norge.

Komiteen viser videre til at i motsetning til i det øvrige Europa, hvor gassmarkeds plasser slik som forslagsstillerne beskriver er mer vanlig, preges det norske gassmarkedet av relativt få kjøpere, og at gass i svært liten grad brukes til produksjon av elektrisk energi samt at privatmarkedet for gass er nærmest ikke-eksisterende.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, deler ikke representantenes syn på at en markeds plass av den typen som her foreslås, er den riktige måten å angripe denne problemstillingen på. Flertallet finner det lite sannsynlig at opprettelsen av en markeds plass vil kompensere for de markeds vikter vi i dag ser i det norske gassmarkedet.

Flertallet finner det derfor lite formålstjenlig å be regjeringen fremme et forslag til Stortinget om opprettelsen av en slik markeds plass for gass i Norge.

Flertallet er av den oppfatning at spørsmål om markedet for innenlands bruk av gass i Norge hører naturlig hjemme i diskusjonen om hvordan Norge skal implementere EUs tredje gassmarkedsdirektiv, og hvordan Norge skal forholde seg til at Norges unntak fra sentrale bestemmelser i EUs andre gassmarkedsdirektiv for nedstrøms gassvirksomhet går ut i 2014.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre peker på at det lenge har vært en bred politisk målsetting å øke bruken av gass innenlands i Norge. Disse medlemmer peker her blant annet på Innst. S. nr. 167 (2002–2003), jf. St.meld. nr. 9 (2002–2003) Om innenlands bruk av naturgass mv., og Innst. S. nr. 135 (2004–2005), jf. St.meld. nr. 47 (2004–2005) Om innovasjonsvirksomheten for miljøvennlige gasskraftteknologier mv.

Disse medlemmer mener at også norske kunder bør kunne dra nytte av de endringene som skjer i de europeiske gassmarkedene.

Disse medlemmer tar opp forslaget i Dokument 8:119 S (2012–2013).

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet og Høyre:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen legge frem forslag som legger til rette for etablering av en gassbørs, en markeds plass for omsetning av gass som gir bidrag til at norsk gassråvareindustri og gassbasert foredlingsindustri får tilgang til gass på et internasjonalt konkurransedyktig nivå.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råar Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument 8:119 S (2012–2013) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Oskar J. Grimstad, Henning Skumsvoll, Per-Willy Amundsen, Siri A. Meling og Svein Flåtten om å etablere en markeds plass for gass i Norge – bifalles ikke.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 13. juni 2013

Erling Sande
leder

Tor-Arne Strøm
ordfører

Vedlegg

Brev fra Olje- og energidepartementet v/statsråden til energi- og miljøkomiteen, datert 16. mai 2013

Representantforslag 119S (2012-2013)

Jeg viser til brev av 08. mai 2013 vedrørende representantforslag 119S (2012-2013), fra stortingsrepresentantene Oskar Grimstad, Henning Skumsvoll, Per-Willy Amundsen, Siri A. Meling og Svein Flåtten, der de fremmer forslag om at Stortinget skal be regjeringen legge frem forslag som legger til rette for etablering av en gassbørs, en markedsplass for omsetning av gass som gir bidrag til at norsk gassråvareindustri og gassbasert foredlingsindustri får tilgang til gass på et internasjonalt konkurransedyktig nivå.

Det norske gasstransportsystemet, Gassled, er et oppstrøms system, og omfatter landanlegg og et nettverk av rørledninger. Dette systemet som er drevet av ressursforvaltningsmessige hensyn, er essensielt for å sikre størst mulig verdiskaping fra norsk kontinentalsokkel. I 2012 var produksjonen av gass på norsk sokkel om lag 111 mrd. Sm³.

Bruken av gass innenlands i Norge er svært begrenset, og i følge SSB var innenlandsk forbruk av gass 514 mill. Sm³ i 2012, hvorav størsteparten av denne er knyttet til metanolfabrikken på Tjeldbergodden. Denne fabrikken ble etablert som følge av at det ikke forelå alternative avsetningsmuligheter for gass når Heidrunfeltet ble satt i produksjon.

Norge har et nedstrømssystem for gass med relativt begrenset kapasitet. Norges eksisterende unntak for implementering av sentrale bestemmelser i gassmarkedsdirektivet for nedstrøms gassvirksomhet går ut i 2014. Det tredje gassmarkedsdirektivet er foreløpig ikke innlemmet i EØS-avtalen.

Rammer og mulighet for industriell bruk av gass i Norge, ble behandlet i Meld St 28 (2010-2011), *En næring for framtida – om petroleumsvirksomheten*. Som det framgår av stortingsmeldingen har vi store olje- og gassressurser på norsk sokkel, og mesteparten av gassen som produseres er innom land for prosessering før den eksporteres. Gass er tilgjengelig for bruk på alle ilandføringspunkt i det norske transportsystemet: Kårstø, Kollsnes, Nyhamna, Tjeldbergodden og Melkøya. Det er således store mengder tilgjengelig gass for industriell bruk i Norge. I tillegg er det en veietablert petrokjemisk virksomhet, hovedsakelig på Rafnes og på Herøya i Telemark, samt på Tjeldbergodden.

Bruk av gass i industri innenlands må ses i sammenheng med internasjonale utviklingstrekk for petrokjemisk industri. Over tid har bransjen gjennomgått en betydelig konsolidering, og produsentene har

flyttet produksjonen nærmere kunden (hovedsakelig Asia), eller der det er billig råstoff (hovedsakelig Midtøsten). Utviklingen i skifergassproduksjon i USA, med tilgang på internasjonalt sett rimelig gass, har gitt nye muligheter for gassbasert industriell utvikling også i Nord-Amerika.

Selv om trenden viser at mange nye og større petrokjemiske anlegg vil bli bygget i Midtøsten og Asia i tiden framover, vil en svært stor andel av den globale petrokjemiske virksomheten fortsatt være i Europa. Det er investert store beløp i kapasiteten som er bygget opp i Europa. Forvaltningen av disse eienedene omfatter enorme verdier. Den stadig økende konkurransen fra andre deler av verden, gjør at den norske og europeiske virksomheten fortsatt må sikre en effektiv drift og kontinuerlig vurdere ulike oppgraderinger og forbedringer som er nødvendig for å møte den globale konkurransen.

Omsetning av gassen som produseres på norsk sokkel er et kommersielt ansvar som tilligger produsentene. Departementet har ikke noe syn på de ulike elementene i inngåtte avtaler, slik som pris eller landingspunkt. Kjøp og salg av gass til industriell bruk vil først og fremst være basert på kjøp av større volumer, og fravær av hyppige transaksjoner. For at en markedsplass skal kunne fungere må den være pålitelig, det vil si at prisdannelsen på oppfattes som korrekt både for kjøper og selger. Det er vanskelig å se hvordan nødvendige betingelser for en uavhengig prisdannelse kan ivaretas på en bedre måte ved å etablere en ny norsk markedsplass oppstrøms innenfor Gassled-systemet.

Det er også vanskelig å se hvordan forslaget om å etablere en markedsplass isolert sett vil føre til en annerledes prising av gass enn i dag, da alternativverdien av gass solgt på norsk sokkel vil fortsette å være prisen man kan få for gassen i Europa. Det er dermed lite sannsynlig at det eksisterer en markedssvikt som ville kunne bli korrigert av at myndighetene tilrettela for en markedsplass i Gassled.

På bakgrunn av dette er det Olje- og energidepartementet sin vurdering at egenskapene til det norske gasstransportsystemet, måten gass avsettes på fra norsk sokkel samt markedsforholdene knyttet til gassråvareindustri og gassbasert foredlingsindustri, ikke tilsier at det er grunnlag for å opprette en slik markedsplass. Det er derfor heller ikke hensiktsmessig å bruke ressurser på å arbeide fram et slikt forslag som representantene ber om.

